

Kommissorium for udarbej- delse af masterplan

Hertugernes Augustenborg

Kommissorium

Projekt navn: Masterplan for Hertugernes Augustenborg

Dato: September 2021

Baggrund for projektet

Augustenborg by danner ramme om en kulturhistorisk betydningsfuld bebyggelse, hvis arkitektoniske sammenhæng er unik. Byen er grundlagt i forbindelse med Augustenborg Slot som en service- og håndværkerby til drift af hoffet og slottet. Byen er en del af en enestående historie opstået omkring et slot og en adelslægt, der har sat sit præg på egnen, på bebyggelsen og på byens plan.

Byrådet godkendte i 2016 et forprojekt vedrørende udvikling af Hertugbyen Augustenborg.

Forprojektet fokuserede på byens historiske elementer herunder bevaring og udvikling af arkitektonisk og kulturhistorisk værdifulde bygninger.

Teknik- og Miljøudvalget godkendte i 2018 kommissoriet for forprojektet Hertugbyen Augustenborg, bevaring og udvikling. Formålet med forprojektet var at afgrænse det egentlige udviklingsprojekt for Hertugbyen Augustenborg og udarbejde en fondsansøgning til én eller flere af landets større fonde.

I processen udviklede projektet sig fra et ensidigt historisk fokus til et bredere perspektiv hvor man kigger på byen mere helhedsorienteret via fire spor. Historien, specifikt historien om Augustenborg som hertugby, vil fortsat være bærende og i en vis forstand udgangspunktet for de øvrige spor og disses betydning. Oplistet ses de fire spor som:

- **Historie**, hvor byens historiske gade, bygninger, slottet og øvrige elementer samt byens kulturmiljø, der knytter sig til hertugtiden, indgår.
- **Kultur**, hvor det lokale kunstmiljø, events, Augustiana og øvrige elementer, der knytter sig til kultur og kan underbygge fortællingen i byen, indgår.
- **Natur**, hvor den bynære natur, slotsparken, Augustenborg skov, Lillehav og øvrige elementer ude i landskabet der underbygger fortællingen om hertugen og der knytter sig til natur, indgår
- **Erhvervsliv**, hvor håndværkstraditioner, egnens fødevarer, stedbundne traditioner, erhverv der underbygger fortællingen om hertugen og underbygger turisme og tilflytning der knytter sig til det lokale liv, indgår.

I forlængelse af den bystrategi der blev udarbejdet for Augustenborg by i 2017, blev det overordnede mål for byens udviklingsarbejde fastlagt til: at øge tilflytning, turisme og erhvervslivet, gennem disse fire spor.

Dette blev fremlagt Sønderborg Kommunes Byråd i sommeren 2020 og er udgangspunktet for at igangsætte en masterplan for Hertugernes Augustenborg. Udviklingen medfører en mere omfattende og inddragende proces end hidtil beskrevet i det godkendte kommissorie. Derfor er nærværende kommissorie udarbejdet, der skal favne den udvikling projektet har gennemgået siden sin opstart.

I kommissoriet beskrives rammer mv. for processen med at udarbejde Masterplan for Hertugernes Augustenborg.

Formål med projektet

Hertugernes Augustenborg har et potentiale for tilflytning qua sin korte afstand til Sønderborg by, større virksomheder og motorvej samt byens nærliggende natur. Set fra et turistperspektiv giver byens unikke historie og arkitektoniske fremtræden en enestående fortælling, der sammen med byens kulturelle profil giver Augustenborg et stort turistpotentiale. Afledt heraf opstår et tredje potentiale for at øge og udbygge byens handels-, service- og erhvervsliv. Masterplanen skal sikre, at det historiske element, hertugbyen, skaber rammerne for at disse tre elementer spiller sammen og understøtter hinanden på kort og lang sigt, således en vækstcentrifuge for byen igangsættes.

Projektet skal ses i en større sammenhæng med Sønderborg Kommunes andre turismedestinationer, så som Den kongelige køkkenhave i Gråsten, Universe Science Park, Naturpark Nordals, Sønderborg Slot og Dybbøl-mølle og Historiecenter Dybbølbanke m.fl., hvor den særlige historie om hertugen og den dansk-tyske fortælling er central og komplimenterer den brede palette, Sønderborg som destination byder på.

I Augustenborg er der allerede igangsat en udviklings- og omdannelsesproces, hvor flere aktører og tiltag er med til at løfte området. Det omhandler f.eks. etableringen af Landbrugsstyrelsen som ny (stor) arbejdsplads, ny strukturering af skole og børnehave i byen, omdannelsen af de tidligere psykiatriske bygninger til henholdsvis boliger, kunstgalleri, restaurant og lignende, samt udstykningen af nye boliger ved Lykkegård. Alle disse tiltag vil forventeligt forme byen positivt fremadrettet. Masterplanen for Hertugernes Augustenborg skal komplettere denne udvikling.

Mål for projektet

Målet er, at der udarbejdes en masterplan for Hertugernes Augustenborg, og at denne dels sætter en fremtidig retning for udviklingen af hertugbyen, dels kan anvendes i forbindelse med en fondsansøgning. Det betyder at masterplanen skal fremstå som et kvalificeret bud på hvordan byen og det omkringliggende område skal udvikles og hvilken effekt denne udvikling vil få. Masterplanen skal indeholde en vision for udviklingen af Hertugernes Augustenborg med et konkret handlingskatalog, der skaber grobund for øget tilflytning, turisme og erhvervsliv.

Målet er at projekterne der indarbejdes i masterplanen understøtter ambitionen om at udviklingen af Hertugernes Augustenborg skal være af høj standart og derved afspejle den kvalitet byen har haft i hertugernes tid.

Målet for processen er at der skabes ejerskab til masterplanen blandt lokale interessenter. Processen for udarbejdelse af masterplanen indebærer således en bred involvering af borgere, foreninger og erhvervsliv. Med den brede involvering af interessenter skabes en fælles bevidsthed om, hvad der er muligt at realisere og dermed ejerskab og forståelse for eventuelle begrænsninger for den videre implementering af handlekataloget.

Rammen for projektet

Projektet har udviklet sig fra et et-sporet historisk fokus til et bredere perspektiv hvor man kigger på byen som helhed igennem nedenstående fire spor, der alle skal indgå i masterplanen for Hertugernes Augustenborg.

Det historiske fokus er fortsat det gennemgribende og bærende element i byudviklingen af Hertugernes Augustenborg. Fortællingen om Hertugen og hans indvirkning på området i og omkring Augustenborg er således det gennemgående tema inden for alle fire spor. I det historiske spor forventes den primære tyngde og økonomiske omkostning at være, idet der her eksempelvis forventes at blive skitseret flere relevante anlægsprojekter, der skal underbygge og sikre en autentisk oplevelse af hertugtiden. Den største tyngde af fysiske tiltag mv., der skal til for at udviklingen og målet kan nås, forventes derfor at være forankret i det historiske spor.

I masterplanen skal konkrete handlinger beskrives, der tilsammen sikrer, at byens fysiske rammer og nuværende tilstand forbedres, så den er attraktiv for tilflyttere, erhvervsdrivende og turister. Hver handling skal vinkles, så de stemmer overens med det gennemgående tema om Hertugen. Dette danner således ramme og retning for nye eller eksisterende projekter, der indgår i handlekataloget. Hvert projekt forventes at blive beskrevet med en status, prioritering, økonomisk ramme, tidsplan og ansvarsfordeling/implementering.

De øvrige spor er vigtige for at understøtte en vedvarende og fremtidssikret udvikling af Augustenborg. De skal således støtte og forstærke tiltag i det historiske spor, så der dannes synergi og sammenhængskraft fremadrettet. Samlet skal de mange handlinger igangsætte en vækstcentrifuge, hvor hvert tiltag, uanset størrelse, er med til at styrke fundamentet for et andet tiltag. Dette skal sikre, at byen gennemgår en bæredygtig udvikling med en klar grundfortælling om hertugen, der styrker den lokale identitet.

Idet tyngden af hvert spor forventes at variere vil dette afspejle sig i processen for det enkelte spor i forhold til tidshorisont, ressourcer og interessentinddragelse.

De fire spor:

Historie

Dette spor fokuserer på byens historiske baggrund og den rolle denne spiller i byen. Målet med det historiske spor er at identificere historisk og miljømæssigt vigtige byrum og bygningsmasse i Augustenborg by og istandsætte og restaurere disse til et niveau, der underbygger og sikrer en autentisk oplevelse af hertugtiden. Det er ligeledes målet at fremme kendskabet til Hertugbyen Augustenborg både lokalt, nationalt og internationalt.

Kultur

Dette spor fokuserer på betydningen af den kulturelle og kunstneriske base i Augustenborg og på hvordan den kan styrkes og underbygges igennem byudvikling, turismetiltag og sammenfletning med de øvrige spor. Målet med det kulturelle spor er at identificere og underbygge tiltag, der fremmer kulturelle initiativer. Initiativerne skal ydermere underbygge turismen i form af kulturhistoriske, kulturelle og naturmæssige oplevelser. Sporet skal således også tale ind i tanken om Augustenborg som et kulturelt fyrtårn.

Natur

Dette spor fokuserer på naturen i og omkring Augustenborg by, i forhold til hvordan den kan bidrage til en rigere oplevelse af byen og give unikke oplevelser, der knytter sig til de øvrige spor. Målet med natursporet er at gøre den nærliggende natur tilgængelig for besøgende og borgere i Augustenborg. Naturen skal, i sammenspil med byens øvrige funktioner og tilbud, understøtte en helhedsoplevelse. Målet er, at Augustenborg by og nærområdet bliver en yndet destination for smukke, taktile og rekreative naturoplevelser. Disse oplevelser skal understøtte fortællingen om Hertugbyen Augustenborg.

Erhverv

Dette spor fokuserer på den lokale fortælling i form af det lokale erhvervsliv. Sporet skal underbygge det lokale særpræg og give grobund for at lokale småerhverv kan blomstre op. Det lokale islæt tænkes i nær kobling til de øvrige spor. Målet er at fremme den lokale og unikke fortælling samt skabe opmærksomhed omkring de lokale kvaliteter i Augustenborg, Sønderborg Kommune og Sønderjylland generelt. Opmærksomheden skal være med til at skabe positive synergier og virke som grobund for eventuelle blomstrende samarbejder mellem både private og kommunale aktører.

Succeskriterier i projektet

Masterplan udarbejdes inkl. et konkret handlekatalog. Det er et succeskriterie, at masterplanen kan anvendes som grundlag for en fondsansøgning, med henblik på at indgå mulige partnerskaber for implementering af de enkelte projekter.

1. Den brede inddragelse af interessenter under udarbejdelsen af masterplanen, skaber ejerskab til den videre implementering af konkrete projekter.
2. Der skabes et grundlag for en fremadrettet vækstcentrifuge i Hertugernes Augustenborg i form af øget tilflytning, turisme og erhvervsliv.

I forbindelse med masterplanens udarbejdelse igangsættes en undersøgelse af tilflytning/bosætning samt turisme i Augustenborg. Denne skal agere nulpunkt for processen, og sikre at effekten af masterplanen kan måles. Samtidig danner undersøgelsen grundlag for det videre arbejde med tilflytning/bosætning og turisme.

Væsentlige interessenter

Herunder er relevante interessenter listet op. Der gøres opmærksom på, at der ikke er tale om en udtømmende eller prioriteret opstilling.

Lokale interessenter:

- Beboerne i de historiske bygninger
- Augustenborg Lokalhistoriske Arkiv
- Augustenborg handels-, erhvervs- og håndværksforeninger

- Hertugbyens Bevaringsforening
- Foreningen By og Miljø
- Byrådet
- Landbrug- og Fiskeristyrelsen
- Sønderborg Turistforening
- Museum Sønderjylland
- Hertugbyens udviklingsforum
- Kunstpunkt
- Kunstværket
- Augustiana kunsthø
- Nordals ferieressort

Nationale/regionale interessenter:

- Slots- og Kulturstyrelsen
- Relevante fonde
- Destination Sønderjylland

Internationale interessenter:

- Tysk turisme (tilknytning til de tyske hertugdømmer)
- UNESCO

Alle interessenter bliver inddraget i projektet i forbindelse med de fire spor eller på tværs af dem.

Organisering af projektet

Projektejer: Direktør for forvaltningen Teknik og Miljø

Styregruppe: Direktør for Teknik og Miljø, direktør for Kultur og Erhverv samt chef for Plan og Myndighed.

Projektleder: Kulturarvsarkitekt i Plan & Myndighed, Mette Herold Thomsen

Tovholder: Der udpeges en tovholder i forvaltningen for hvert af de fire spor.

Møder i styregruppen finder sted én gang hver måned i projektperioden. Projektet skal følges af en repræsentant fra Økonomiforvaltningen med henblik på den overordnede økonomistyring.

Projektet organiseres således, at der for hvert af de fire spor, udpeges en kommunalt forankret tovholder til at styre den borgerinddragende proces. Tovholderen følger ligeledes efterfølgende de projekter, der falder ind under det pågældende spor.

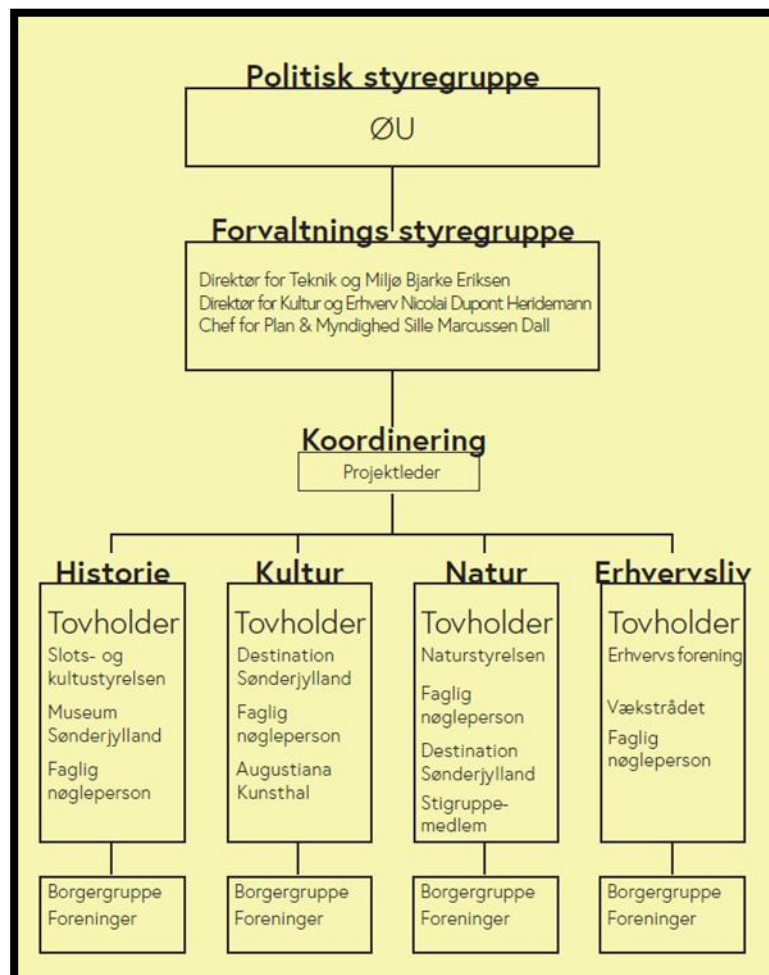
For at sikre, at rammer og retning inden for hvert spor har temaet om Hertugerne i Augustenborg som fokus, udarbejdes der indledningsvis et opdrag som tovholderne kan navigere efter og støtte sig til i forbindelse med borgerprocessen og udvælgelsen af indholdet til masterplanen. Tovholderen kan trække på viden og hjælp fra en række nøglepersoner og skal indsamle viden om allerede eksisterende projekter, nye potentielle projekter eller uudnyttede potentialer, der kan indarbejdes i masterplanen. Tovholderne arbejder med en mindre intern gruppe, der skal hjælpe med fagligt at kvalificere og organisere projekterne. Tovholderne står hver især for i samarbejde med denne gruppe at producere indhold om deres spor til masterplanen. Tovholderne estimeres at

skulle afsætte gennemsnitligt 10-14 timer i ugen. Det estimeres at nøglepersoner skal bruge gennemsnitligt 2-4 timer i ugen.

Omfanget af materialet til udarbejdelsen af masterplanen kommer til at variere i de fire spor, det er forventeligt at forløbet kommer til at vare 15-20 uger.

Møder i de fire spor arrangeres af tovholderne. Processen igangsættes efter en byvandring inden for det enkelte spor, hvor der er fokus på sporets tema. Tovholderne skal afholde et igangsættelsesmøde, hvor de involverede i det pågældende spor introduceres til den kommende proces. Der vil løbende være møder mellem tovholdere og projektleder, hvor det er muligt at have faglig sparring om processen i de enkelte spor.

Kommunikationsplanen udarbejdes i samarbejde med Commoacen og Presseansvarlig Morten Jacobsen.

Tidsramme

Processen for udarbejdelse af Masterplanen forventes at blive i gangsat i løbet af efteråret 2021. Idet tyngden af hvert spor forventes at variere vil dette afspejle sig i processen for det enkelte spor.

Sporene igangsættes efter behov set i forhold det indhold der forventes at indgå i masterplanen for det enkelte spor. Inden masterplanen er klar til behandling i Økonomiudvalget behandles materialet administrativt i Direktionen. Når den endelige masterplan er behandlet i Økonomiudvalget vil den blive lanceret offentligt.

September- Oktober 2021	Oktober 2021 - februar 2022	Marts 2022	Foråret 2022
<p>Godkendelse af kommissorium i DIR og ØU samt presselancering</p> <p>Processen i de fire spor forventes igangsat med fire byvandring. Tovholdere for de fire spor udpeges i forvaltningen</p>	<p>Udkast til masterplan med handlingskatalog, projektbeskrivelser og fondsansøgninger til landets større fonde udarbejdes</p> <p>Dialog og præsentation for fonde</p>	<p>Tilpasning af masterplanen og orientering i DIR</p> <p>Nyt Byråd introduceres til projektet i forbindelse med visionsseminar</p>	<p>Masterplan Hertugernes Augustenborg behandles i ØU + lancering af masterplanen</p>

Presselancering: Pressen inviteres til at høre om den forestående proces for udarbejdelse af masterplanen. Dette vil ligeledes være det første officielle skridt til at igangsætte arbejdet med masterplan.

Hjemmeside: Der etableres en hjemmeside, som skal være borgeres og interessenters indgang til information om den igangværende proces. Det er også her de vil kunne få svar på spørgsmål som, 'hvad kommer en byudvikling af Augustenborg til at betyde for mig som husejer?' og 'har jeg mulighed for at få støtte til at istandsætte min ejendom?' mv. Det vil også være her man kan få overblikket over den samlede plan for byen, efterhånden som den skrider frem i de fire arbejdsgrupper.

Økonomisk ramme

I 2020 budget bevilgede Byrådet 2.5 mio. (-250.000 badehuse) til udarbejdelsen af selve masterplanen og en finansieringsmodel med eksterne parter.

Beløbet vil skulle dække arbejdet med udviklingen af masterplanen.

Evaluering

Som beskrevet under Succeskriterier, igangsætter forvaltningen en kvantitativ undersøgelse og nulpunktsanalyse for at sikre, at projektet er målbart fremadrettet. Analysen skal agere nulpunkt med henblik på at kunne måle effekten af masterplanens potentielle tiltag såfremt disse realiseres.

Overgang til drift

Den færdige masterplan for Hertugernes Augustenborg behandles i Økonomiudvalget og Byrådet i 2022. Her tydeliggøres den overordnede plan for byens udvikling, suppleret af handlekataloget med konkrete tiltag/delprojekter. Den godkendte masterplan vil indgå i en fondsansøgning til en eller flere af landets større fonde med henblik på at indgå mulige partnerskaber, der kan understøtte en realisering af masterplanens mål.

Organiseringen for den videre implementering af konkrete projekter vil således blive afspejlet af omfanget af et eventuelt partnerskab med en eller flere relevante fonde.

Sønderborg Kommune
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg
T: 88 72 64 00
E: post@sonderborg.dk
W: sonderborgkommune.dk